

JOSEFU V. FRIČOVI

(1859—1890)

Moto:

Chci mnoho psát, a beru
půlarch proto.

Milý Josífku!

Musím Tě diminutivem oslovit, protože jsi nám věru jako milé dětátko, které z nemoci vyvázlo. Sledoval jsem posud každý Tvůj krok a oddychnul jsem zhluboka, když jsem si na baště zazpíval vlastní notou „Er denkt an Öst'reichs Festungsduft und gibt dem Pferde die Sporen!“ Bez frází Tobě osud Tvůj věru poctivě závidím. Potřeboval bych tak nějakou malou cestu pro zotavení blazírovaného hloupého mladíka, jenž ještě všechno nevyžil, málo napsal, jen pro malé chyby osobní zkoušel, a přece sama sebe nejvybranějším způsobem nudí; není ale bohužel peněz ani na procházku za bránu, a kdyby jich bylo, dal bych je příteli B., jenž propůjčenými nám penězi na Máj nyní do strašlivých nesnází se dostal. Chudák už celý starostmi sešel a div bude, když bez utrpení morální nebo fyzické škody vyvázne. Dívám se na něj sám, jiný ho sobě nevšímá a žádný nezná; on se mně, ne sice nápadně, ale přece pro mne zřejmě, vyhýbá, poněvadž ví, že ho nejlíp ze všech znám, že mu v duši čtu a že u mne se stane uvědomělejším svého duševního stavu. Jen někdy, když je v zimničním zápalu, objedná sobě u mne studený tuš.

Tvou ženu jsem přivítal tak přátelsky a vřele, že jsem se své příliš zřejmé vřelosti až divil a sám ji za ostentací měl. Vyřídila mně mnoho pěkného od Tebe, především mne ale těšilo, že jsi už přišel k rozumu a mne v tom světle spatřuješ, v jakém sama sebe vidím. Políbení Tvá, o kterých mluvíš, mně však nesdělila. Vidíš, mám zde věru nádenickou práci s tím rumem. Někdy se mně zdá, že bych Tě mohl kapitálně zde potřebovat; pak ale, když mne nemožnost napadne, bývám skoro pyšen, že jsem sám. Víš dobře, že se ostatní jen dívají a mně nepomohou, snad ani pomoci nemohou; ba ani Karel není už k ničemu, stal se z něho frázovitý, nedbalý, skorem nesolidní

(totiž k literatuře) a zcela obyčejný písálek, a co na něm posud pikantního, podobá se pikantnosti shnilého slanečka, a já vždy i po zdravém slanečku vrhnul! Dostavím se vždy za všechny, a nikdo za mne. Známo Ti, že náš veliký Malý Jakob zákeřnický do Karla se spustil. Karel dostal rodinnou trému a mou povinností se stalo, abych malému Pánu trochu za pačesy vytahal a jej takto zase na dobrou cestu, totiž ku kušování přivedl. Dal jsem mu metlou v 3. sešitu Obrazů života, bude Ti to už známo. Dovedl jsem, že p. M. znamenitě zkrotl; kňučí sice ten pes Poutníkův posud trochu, na kňučení jeho bys ale poznal, že má strach, že se domáhá milosti obecenstva, lapá vodu a svolává všechny raky, aby mu pomohli. Dej mu pánbůh zdraví a štěstí, aby jinde neshnil než na hnojišti; mámť ho rád, proto, že mne trochu jedu zprostil, a rád bych si to štěně zachoval, abych ho jako Sova v Mystériích Sueových pro potěšení zmučit mohl. On prý mne také miluje, že jsem mu v „U nás“ ku věčnosti dopomohl. Chci takové „U nás“ vždy napsat, když se studenti z prázdnin vrátí. Dělá to dobrotu a prodalo se toho za týden 300 exemplárů.

S ostatními mladými pány a bratry svými měl jsem všelijaké malé duelky, poněvadž jsem nenahlížel, že by nám arogantnost, nadsazování sama sebe a hloupá reklama prospět mohla. Napsal jsem věru s krvácejícím srdcem chladnou úvahu o Večerních písních Hálkových a Hálek byl co kapitální hoch ještě stálým mým přítelem. Postavili se později ostatní mezi nás, oddělili nás, a že jsme spolu mluvit, totiž bez formálností mluvit nemohli a snad nechtěli, odloučili jsme se od sebe více a více. Naštěstí se strhla hanebně hloupá hádka mezi námi, tak hloupá, že jsme se oba styděli a znovu přáteli se stali. Jsem zase spolupracovníkem na vinici Máj (přijdou tam moje čardáše), ač jsem ničím přispět nechtěl, poněvadž mně hoši principiálně pro Obrazy ničehož nedávají. Víím, bratře, že jsem někdy schválně příliš citlivým pro urážky osobní, víím to proto, že se to schválně děje; věř mně ale, že mne ti lidé přece příliš často urážejí a ubližují, snad proto, že vědí, že mnoho snést mohu. Rád bych s Tebou promluvil při cigáru, hochu!

Vidím z Tvého neslušného lístku, že jsi se dal do studia

magnetismu. Pokročil-li jsi, musels po celou dobu svého vzdálení každý den stokrát škytat, tolikrát jsme alespoň na Tebe vzpomínali; bylo mně Tě tak líto proto, že jsem napsal k Tvé oslavě „Škytáníčka“, pěknou to baladu, ve které co věrný přítel škytáním zemřeš.

Co se týká překladů z češtiny, nemohu pro nynějšek na žádný způsob se k něčemu uvolit; pro samou práci nedělám skoro ničeho, ale polepším se a budu pracovat jako kuň, jen až sobě trošičku alespoň kapsu spravím. Musím psát pro okamžitý výdělek, poněvadž příjmů pevných nemám. Na škole už nejsem, nahradil mne tam znamenitě Tieftrunk, a nemám chuti ku jiné škole také. Takhle kdybych mohl do některých zahraničních listů korespondovat! Ostatně se nemusíš o ty překlady příliš starat; počnou vycházet hned po prázdninách ve sešitcích. Překládá je Waldau a budu zajisté jejich spoluredaktorem a babou, takže se nic neslušného nestane. Budeš-li chtít a bude-li lehko, můžeš se venku třeba o nakladatele postarat. Waldau, poctivá to duše, která ke mně zcela přilnula, vydá as za dva neb tři dny knížečku Böhmische Nationaltänze. Věnoval ji mně vzdor tomu, že jsem jeho „Granaten“ v Morgenpostu i Obrazích poctivě zklepal. Za základ sobě vzal můj článek o témže předmětu.

Co se týká Tvých příspěvků, chci cestopisy, Iridiona, všechno, všechno, jen když to bude rozumné (sociální má přednost před rozumným). Tvé Sny a touhy jsou pěkné. Vstup „Pěvcům“ je feš! Až udáš bližší modality stran jmena (nemluvils o tom ve Vídni?), odepíšu Ti hned. Co myslíš s tím „prodat Tarasa Bulbu, Diblíka“ atd.? Mám je kněhkupci prodat? Musím Tobě ještě říci, abys Ty se nebál; vládnut zcela Obrazy, a můžeš tedy ledacos napsat.

Prosím Tě, hled k tomu, aby obdržel Barák peníze za Máje u Řivnáče a jinde!

Piš mně brzo, udej, jak Tobě psát mám, a udám také adresu!

Neopeřence fedruju, jsou ale tak nízcí a hloupí, že musím vše za ně dělat, — škoda práce! — Heyduk tiskne už své mnou prohlídnuté a místy valně olepšené básně, po něm přijde

Barák. — Karel dostane nejspíš Jasoně do rukou, takže pak poctivě mlátit budem.

Bud' zdráv!

[Adresa:] Josefovi

103.

[Počátkem ledna 1860]

Milý Josefe!

Obrazy života nejsou koncesionovány; Zeleného časopis politický také ne. Prvější budou vycházet tedy ve lhůtách pěti-nedělních u Augusty v Litomyšli. Expedice je tam, redakce ale v Praze (N., číslo 225, Ostruhová ulice). Potřebuje se mnoho příspěvků, zvláště pojednání literárních. Bérangera došel jen malý kousek. Pojednání o anglické literatuře (zvláště o Thackerayovi) bylo by nejvítanější. Prozatím sbohem!

104.

V Praze 17. července 1860

Panu panu
Josefu Fričovi

Drahý Josefe!

Vidíš, Tvůj list mne nadmíru potěšil; vanul na mne alespoň jednou zase z něho duch čistě přátelský a rozumný — ani bys neuvěřil, jak mně podobného vzduchu teď už zde zapotřebí, abych dodržel v boji s privilegovaným i dobrovolným hovadismem. Ptají-li se Tě tam, proč u nás mrtvo, řekni jim jen přímo, že nemáme posud dělníků, a sliny, které místo deště

na naše skromné semínko padají, že umrtvujou poslední zeleň. Je to strašné! Potřeboval bych Tě zde, nebo z těch několik rozumných, které jsem posud nalézt mohl, není žádného, který by zároveň produktivním, a tedy pozitivně činným byl. A posud skutečně nemáme jiného pole pro svou činnost než produkci bezouhonně literární, poněvadž pro politiku u nás — ještě mozku není. Jsem ode všech z našeho bývalého kruhu opuštěn, Obrazy života rediguju a píšu skoro sám, leda že mně některý „chladnoucí přítel“ někdy něco podá, když honorár potřebuje. Přátelství vychládalo pomalu tím, že v dobré taktice nepřátelé naši všechny ostatní chválili, aby mne tím spíše snižovat mohli. Já co demokrat jsem si z toho nevzal příkladu a byl jsem lhostejným naproti haně; Hálek ale vystupoval ve svém vlastním mínění stále výš a výš, přidávali se k němu ostatní co k uznanějšímu, pomlouvali mne, a kdyby se mých sprostých demokratických zubů nebyli báli, možno že už by se byli také do mne pustili. Koukají se na mne jako na buldoga, kterého by rádi odkopli, kdyby se ho nebáli. To je mně ovšem také lhostejno, ba i to, že mne Hálek za svého protivníka a nepřítele má, bylť v myšlence své potvrzen tím, že jsem přísně přihlížel k tomu, co udělal, a že jsem chválit nemohl, co jiní chválili. Teď jsem ovšem trochu upustil a dovolil raději, aby jiný než já napsal kritiku na Alexeje, ačkoli sám bych rád byl do toho vjel a modlitbu složil proti tragédiím historicko-politickým à la Alexej a proti šablonovitým charakterům, třeba by dle šablony shakespearovské byly.

Tvůj úsudek o Francesce mne těšil. Tedy přece někdo, kdo vidí a cítí, že nepíšu „pro marionety“, jak mně Pražské noviny vytýkaly. Tys mimo Podlipského jediný, který uznává, že ve Francesce něco více vězí. Proti nájezdům literárním nemohu se teď už ani bránit, protože jsou toliko mně platící. Dokud se najíždělo na stranu celou, bránil jsem všechny, teď mne nebrání nikdo. Naši hoši mne už i nazývají zrádcem, jelikož 1) nejsem panslavistou, 2) neuznávám političku Riegerovu za $\alpha-\omega$ naší politiky, 3) vystupuju proti Riegerovi, že se šlechtou paktum uzavřítí chce. Kam se koukneš, samý riegerián, cokoli Rieger učiní, je všechno „nesmírně“ politické.

Dají si ještě kůži prodat a budou se tomu pak divit, jak se to stalo. Naši hoši pokládají mně za zlé, že jsem letos konsekventní v náhledech, které jsem vloni v jejich jmenu zastával.

Musím teď pomalu a opatrně pokračovat, což tím spíše dovedu, že jsem chuť na literární produkci prozatím ztratil. Piš mně často, potěšíš mne a odpovím Ti pořádně.

Články piš jaké chceš, budou vítány; honorárem můžeš pak vládnout, jelikož mám znamenitého nakladatele. Tvoje básně má posud Hálek. Vydání Pflegerových básní neobstaral jsem já, zaplatit si ho sám. Budoucí týden odešlu Obrazy života a některé knihy pro Tebe na Frankla.

Kritiku Pflegerovu za Francesku vzal jsem proto, aby se nesmysly o Francesce psané dovršily.

List Tvůj obdržel jsem teprve včera.

Pozdravuj srdečně milou Tvou ženu ode mne i od Anny.

Tvůj J. Neruda

Adresa (svrchní) hlavní na mne:
Barbara Neruda
č. 225, III.

105.

[Před 1. květnem 1863]

Milý Josefe.

Odpust, že Ti píšu teprve nyní; nevědělť jsem dříve, kdy mohu z Prahy se vybrat. Nemohu před prvním květnem a pak se musím ještě několik dní po jižním Německu potloukat. Přibudu tedy do Paříže v polovici května.

Rač již být tak hodným a opatř mně tam byt nějaký, ovšem že hodně laciný, neboť musím s uděleným mně grošem velmi šetřit.

Ze Štrasburku nebo Nancy budu Ti psát, v kterou hodinu

přijedu; snad sobě ušetříš času, abychom se hned v nádraží spatřili.

Pozdravuj zatím svou laskavou choť od svého

J. Nerudy.

106.

[Před 24. červnem 1863]

Milý Josefe.

Přibyl jsem již šťastně do Prahy a děkuju Ti ještě jednou za Tvé laskavé služby. Pozdravuj ode mně roztomilou svou choť.

Píšu prozatím krátce o věcech, které jsi znáti chtěl. Švanda přijme milerád za honorár nyní *běžný* všechny *dobré* věci, které najdeš, a rovněž Ti vymůže, že můžeš obdržet peníze hned napřed, třeba hned po zaslání. Na jednoaktové dávej pozor.

Časopis literární budu se snažit zřídit v *Besedě umělecké* — — — líp než u soukromého nakladatele!

Dceru Otokarovu od Chocholouška budu Ti moci poslat teprve později, začneť vydávat sebrané spisy své u Vilímka. Zvláštního otisku z Květů posud není.

Ku kníhovně pařížské Besedy slíbilo více lidí příspěvky; pozdravuj všechny účastníky, Vojáčka ale extra. Chodzkovi vyříd' mou úctu.

Piš pilně Hlasu. V Praze se roztrousilo Zdekauerem (který prý viděl na Tobě velmi ošumělý kabát), že máš bídu a nouzi. Snad Ti alespoň z toho materielní prospěch vykvěte! Uvidím!

Líbá Tě

Tvůj

J. Neruda.

Kup mně as *pět* takových „trezorů“ nebo „recueil“ všelikých písní, jaké jsme koupili po franku, pošlu Ti peníze. Svých věcí jsem ještě neobdržel — poslals?

Panu Karlu Fričovi

Byls u mne, a lítoval jsem, že jsem nebyl v redakci. Kdykoliv píšu něco o Josefovi, podezříváte každou řádku mou, podezřívali jste již i mne samého u něho, a toho mám konečně dost. Jenom čirá nedůvěra může v mém dnešním fejetonu viděti to, co Tys pravil. „O sjednocení *pařížských* Čechů má první a hlavní zásluhu náš básník Josef Frič. V cizinu nešťastnými okolnostmi zahánán potřebuje lidi *soucité* a tito potřebují zase jeho.“ A z toho chceš vymudrovat, 1. že „nešťastné okolnosti“ může někdo vzít za bídu, 2. že je ciceronem Čechů atd. ? Josef dělá tedy těm *pařížským* Čechům cicerona ? Či je Josef nějaký krejčovský tovaryš, o němž se při „nešťastných okolnostech“ mysliti může, že z nouze odešel ? Neví se příčina nejen v Čechách, ale i mimo Čechy ? Je to, když *lidé soucitní* potřebují jeho, nějaké ciceronství ? Či je snad vodí v soucitu ?

Jak pravím, jen nedůvěra může něco podobného vyčíst, a do nedůvěry Vaší mně zkrátka a dobře pranic není. Mohu se uběhat, abych zřídil list pro sebe a pro Josefa, v němž bychom dle úmluvy společně působili. Nyní zdá se, že se to vyplní, an mám převzít Rodinnou kroniku, již bych dle svého přetvořil; Václavovi jsem to již sdělil. A právě nyní začínáte znovu starou píseň, která zní: „Nevěř mu, Josefe, není to tvůj přítel, — který nejdéle s tebou vydržel a drží, který jediný při každé příležitosti na tebe ve veřejnosti vzpomíná atd.“

Dobrá, dělejte, co chcete, opakujte mu stokrát ještě, co jste stokrát již o mé neupřímnosti řekli, — mne ta věc již omrzela a Josef se vám poděkuje za to sám.

Budu mu o tom psáti a ať dělá zatím, co chce, v ohledu tom. Kdykoliv ale žurnalistická povinnost má mne zase svede se jmenem Josefovým, zapovídám sobě, abyste osobu mou přátelskými svými výklady obtěžovali.

Jan Neruda

Milý Josefe:

Nepsal jsem Ti dlouho, popoháněls a hubovals, a přece jsem nepsal, — nevěděl jsem co. Byl jsem v hanebném duševním stavě, nic se mně nedařilo, co jsem podniknouti chtěl, a o čem jsem Ti měl tedy zprávu podati, o nedaření a zlobení se? Či o nových plánech, k jejichž uskutečnění jsem kráčel vždy s tříčtvrtinovou jistotou, že se nezdaří?

Ale zkrátka — *list máme!*

Uvázal jsem se v Rodinnou kroniku, já co redaktor, Švarc co nakladatel. Není to ovšem takový list, jaký jsme my dva v Paříži spolu zformovali, je ale to již dost, že vůbec list beletristický máme. Umělecká beseda nesvede časopisu, jinde není výhlídek, žerme tedy chleba, ale pečme si ho dobře. Z Rodinné kroniky chci udělat časopis podobný Gartenlaube, ale Gartenlaube českou, tedy literárnější.

Dle toho nemusím Ti více program rozvinovat; přísně estetické rozbory musím právě tak vylučovat jako přísnou vědu, vše musí být pikantní, lehké, záživné, — povrchní, jen ne beletrie sama, která snese i nejdokonalejší práci i nejhlubší poezii. Dle toho račiž sobě práci rozložit a upravit; pro Tebe jsem dosáhl honorár dvacíti zlatých za arch, jiným se platí jen šestnáct; snad dosáhnu pro Tebe, bude-li se nám jen poněkud dařit, ještě leccos jiného. Především potřebuju, abych listu dodal ráz všeobecný a elegantní, od Tebe pařížské fejetonky, vypočténé as na půldruhého sloupce časopisu, jak jej již znáš, obsahující věci nové, pikantní, sakramentské a někdy i nesvaté, zkrátka pérokresby moderní. Prosil bych o první hned do čísla prvního, k němuž potřebuju manuskript *nejdéle* do 25. tohoto. Máš *balady*, básně? Novely? Piš! Baladu potřebuju tuze. As za dva archy manuskriptu mohl bych Ti opatřit peníze napřed.

Ale proboha žádné prostřednictví Karlem! Kdykoli o Tobě ve veřejnosti píšu, přijde na mne, že jsem Tě urazil; jako zase fejetonem onehdy „Slované v Paříži“. Rozešli jsme se kletě

spolu po hrubiánsku. Já už mám toho štvaní právě dost. Manuskripty posílej přímo na mne (třeba do redakce Hlasu), honoráry může brát od Švarce, který Tě nechává srdečně pozdravovat.

Podotýkám ještě, že bych měl tuze rád ty perské překlady pomocí Chodzka. Pro začátek by byly tuze dobrým doporučením listu.

Však o listu prozatím jen tolik. Co do ostatního, víš, že jsem dramaturgem, totiž prozatím mně nabídnuto a přijato, kontrakt není ještě podepsán. V tom ohledu tedy nové spojení! Musíš mně garantovat, že v divadelním světě pařížském neujde nic *důležitého* pozornosti Tvé, chcít repertoárem českým daleko přestihnout repertoár německý, alespoň novinkami. Francouzská veselohra bude mým miláčkem. Co nebudeš sám v překladu a vzdělání zmáhat, zašleš mně, peníze obdržíš na zakoupení. Připrav toho hodně mnoho.

A teď řekni mému Honzíkovi, že mu chystám něco pěkného do vínku a aby odpustil, že se to posud nestalo. Milé Anně můj nejupřímnější pozdrav!

Právě mně přines Libla poděkování pařížských Čechů; připravujem druhou zásilku.

Dychtivý odpovědi

Tvůj

J. Neruda

109.

[Před 26. zářím 1863]

Milý Josefe.

Ve spěchu a první radosti zapomněl jsem Ti ledacos povědít.

Především, že jsem peníze za Tvého Sheridana odevzdal již as před třemi nedělemi mladému Jelínkovi; myslím, že je tedy již máš.

Za druhé, abys ve spojení s Kroupou, Pinkasem a Čermákem pomáhal mým ilustracím na nohy. Budeš sám nejlíp vědět, co by se hodilo, vid' ? *Římské lázně!*

Za třetí, abys mně psal, jak mám co dramaturg s Tvým repertoárem nakládat.

Očekával jsem dnes od Tebe list a příspěvky, na kteréž nejvíce počítám; tedy nejspíš zítra.

Dnes přišlo povolení policie.

Servus!

Tvůj

J. Neruda

Z Afrikána Krátkého nemohlo by se nic vymačkat.

110.

[Před 14. listopadem 1863]

Milý Josefe!

Nepsal jsem, že jsem Ti nemohl určitého nic sdělit, a šetřím nakladatele i co do porta, dařit se nám prozatím mizerně. Tvých 100 franků dá se zítra, nejdéle pozejtří Karlovi. Ostatně netratíme myslé, ana se Rodinná kronika všeobecně líbí; my chcem ovšem méně chvály a více abonentů, jichž nám do rovnosti schází stále ještě pagatýlek 400. Snad to půjde!

Na Tvé propozice a projekty prozatím všechno a nic. Liegert i Švanda jsou srozuměni, budou platit žádaných pět franků, učiní se Ti také všemožné nadlehčení peněžité, — počkej ale ještě okamžik, až Tě zpravím. Prozatím já sám nehnul ještě ani práškem co dramaturg. Liegert nekupuje divadelní bibliotéku, bojí se snad přílišného vydání; ze vzduchu pak nemohu věci lapat. Také bych, pokud mne platit nebudou, nenahlížel, nač zvláštní práci, když mohu jiné dělat. Rozhodnout se ale musí vše v témdni.

Mazepu Tvého jsem měl na dvě hodiny vypůjčeného, vybral jsem tedy, jak z RK seznáš, narychlo poslední monolog. Kus se bude dávat ve prospěch Kolára mladšího, jehož benefice není ještě na den určena. Rovněž se má se Sheridanem, jenž přijde ve prospěch Malé. Radil bych Ti, abys, možno-li, hodně zpracovával a překládal; já bych se již postaral, abys ještě před provozováním dostal peníze jako za Sheridana. Jednám právě se Švandou, které z Tvých kusů máme nechat vyrukovat.

V Kronice nechám teď také Tvé aforismy tisknout; piš je dál, sbírej a pošli vždy zásobu.

Ve všeobecném směru Kroniky jsi mně nerozuměl. Já nemohu jen toho užít, co je čistě učené; co je všeobecně zajímavé a pochopitelné, hodí se mně vždy. Slowacki v několika zajímavých (kvůli rozměru listu nedlouhých) článcích je mně velmi vítán a prosím za brzký počátek.

Cito citocissimo — *Konarského!*

Cito citissimo — překlady z perštiny, o jakéž jsme se s Chodzkem umluvili. Já potřebuju věci nové, nevídané a neslýchané, jakých nemůže nikdo jiný podat než redaktor Rodinné kroniky, jemuž nyní se již závidí s udivením, že dovede opravdu redigovat.

Tvoje fejetony z Paříže jsou *velmi dobré* a čtou se mnoho; mrzím se, že nemohu podat v každém čísle jeden, jakž původní můj plán.

Pozdravuj srdečně své i naše.

Tvůj

J. Neruda

Milý Josefe.

Ač jsem Ti v listu svém všechny Tvé dřívější otázky pokud možno zodpovídal, přece ještě nedostávám slíbeného. Žádal jsem Tě za běžné fejetony, za Konarského (obraz přijde již budoucí týden), za perské překlady s Chodzkem, za pokračování v aforismech atd. Ani neodpovídáš. Máš zajisté důležité příčiny a snad nejsi ani v Paříži. Pro případ ten dostačí ovšem těchto několik slov. Hned po obdržení věci nejnutnějších odpíšu Ti obšírně o ledačems.

Tvůj

J. Neruda

Milý Josefe.

Pěkný Tvůj Konarski mne velmi potěšil a těším se na další práce, potřebujuť dobrých věcí tím spíše, že Zlatá Praha mně dělá citelnou konkurenci. Vidíš, co jsem Ti řekl stran spolčení se s Hálkem, bylo by se navlas vyplnilo!

Słowackého snadže brzy zašleš, prosil bych Tě ale zároveň, abys opatřil k tomu *nákres jeho náhrobku*. Nemohli bychom obdržet také obraz náhrobku polského „Exoriare aliquis nostris ex ossibus ultor“?

Což to s pařížskými fejetony, alespoň za čtrnáct dní jeden, nejde? A perština, a aforismy, a básně, a satira?!

Teď ale hlavní! Chcem dát Tvou podobiznu do Rodinné kroniky, jak jsi již seznal, máme v podobiznách zvláštní směr i výběr. K tomu životopis ovšem nežádám celý, ale pěknou nějakou fešnou epizodku, vypravovanou poeticky a především ohnivě. Však Ty z bohatého života svého najdeš něco fajno-

vého. K tomu musíš nám také radou být dle podobizny; řekneš nám, zdaž sobě přeješ být dle některé fotografie v Praze u Tvých se nalézající, nebo dle nějaké *větší*, kterou bys v Paříži ihned udělati dal. Poslednější bylo by nám milejší, a ihned bychom Ti zaslali peníze za ni. Tak tedy rač se rozhodnout a snad se svou chotí se poradit.

Pozdravujem Tě srdečně.

Tvůj

J. Neruda

113.

[Před 3. únorem 1864]

Milý Josefe!

Nejdřív o Tvých divadelních hrách. Sheridan, jak sám víš, je dávno a velmi ochotně přijat; že se neprovozoval posud, tím je vinna okolnost, že místnosti Prozatímního jsou obmezeny a od hercova skrovného užitku že nelze žádat, aby platil kus nový. Ředitelstvo posavadní Sheridana zaplatilo a stojí na tom, aby se ještě za krátkého panování jeho dával. Přijde tedy dosti brzy na jeviště, ač i zde třeba trpělivosti. Jinak s Mazepou. Beneficiant bojí se výdaje a ředitelstvo nechce kupovat nových kusů, hra Tvá musí tedy dočkat správy nové. Pracoval jsem k tomu, aby se zahájila samostatná divadelní éra Tvým Maze-pou; rozkotalo se ale — o garderobu, již nelze do té doby upravit celou, a bez skvostné úpravy nelze zase začít. Vplyv na repertoár jsem neztratil a bohdá neztratím; nemůžem se však potud nikdo samostatněji hnout, pokud nebude divadlo zcela v rukou Liegertových, člověka to velmi energického. Buď ubezpečen, že dohlídnu víc a spíš na Tvé plody, než bych při vlastních učinil.

Nyní zase do Rodinné kroniky, která mně přirostla k srdci! V dubnu jsou narozeniny Shakespearovy, jimž hodlám věnovati celé číslo, možná-li. Program čísla toho jest prozatím:

oslavná báseň (neb i dvě), životopis (nebo ocenění), rodiště Sh., podobizna, tabló z děl atd. Piš mně, co bys myslel na doplnění programu a v co z již uvedeného nebo žádoucího bys se uvázal sám. Myslím, že by se dobře vyjímal také fejeton „Shakespeare v Londýnu a Paříži“, jakýž bys mohl ovšem velmi pěkný z vlastních názorů napsat. Práce musily by být do konce března v rukou mých.

Tvé báje o provaze, upřímně řečeno, nerozumím. Až přes polovic je psána plynně a jasně, pak čirá nesrozumitelnost. Žádal bych, abys přepracoval.

Rukopisů mně třeba vždy do outerka, *nejdéle* do středy, abych je do *sobotního* čísla vpraviti mohl; vládnu jen jediným sazečem.

Líbá Tě

J. Neruda.

Sakra! Je nouze o *zajímavé* obrazy. Což Pinkas, což Čermák? Nemůže se mu psát? Nemůže se dát ten obraz, jehož máš krásnou fotografii? Nemáš fotografie těch černoorských podobizen? Dostal bys vše v pořádku nazpět.

Ano. Furore zde dělá fotografie obrazu Kapliínského „La noblesse et le peuple“, kterou jsi viděl mezi refusées na výstavě. Monde illustré přinesl ji, prosím, zeptej se tam, dají-li nám klišé a zač, třeba nechť hned pošlou „gegen Postnachnahme“.

114.

[Před 9. červencem 1864]

Milý Josefe!

Odporučuju Ti přítele svého, dr. Linhartu, doufaje, že se také vy dva spolu záhy a pevně spřátelíte. — Těším se na Tvou podobiznu a Tvůj životopisný výjimek.

Tvůj

Jan Neruda

Milý Josefe.

Čekej obšírnější list ode mne ve třech neb čtyrech dnech; máš-li ostatně něco pro mne hotovo, něco *nového* a pikantního, zašli to hned; mám nouzi o dobrý manuskript. *Dva* listy jsem již poslal přímo za ten čas na Tebe, *dva* Kuřákovi stran ilustrace Franklovy. Nevím o ničem nic obšírnějšího, a nemohu Ti tedy také odpovědět. Ale za tři dni.

Alfréd Waldau je v Praze; nechá Tě pozdravovat. Přeložil některé Tvé balády do němčiny; vydá zvláštní *Böhmisches Balladenbuch*.

Tvůj

J. Neruda

Milý Josefe!

Nebudu se ani omlouvat, že Ti tak dlouho nepíšu. Můžeš sobě sám pomyslit, jak to vše bylo. Nepříjemné poměry, do jakých jsme s Rodinnou kronikou vjeli, nedovolovaly obšírnějšího rozboru tenkrát, když jsi ho žádal. Pak nastoupilo také Tobě známé odkládání, jaké někdy nastává, když máme list psát, a pak působil stud, nedovolující znovu psát, když už se *dávno* nepsalo. Jakkoliv bych byl, věř upřímně, nesmírně rád se o Tobě něčeho bližšího dozvěděl od Tebe, nepsal jsem přec. Tím ráději uchopuju se nyní příležitosti, jaká se mně poskytuje nyní, an mám společně s Hálkem *Květy* vydávat. Žádáme Tě za Tvou přátelskou pomoc, ponechávající Ti zcela, v jakém směru nám jí poskytnouti chceš. Jen to musíme podotknout, že *Květy* naše mají mít ráz ještě více beletristický než bývalá moje Rodinná kronika, as tak jako německá *Garten-*

laube. Nějaká krátká povídka, výpravná báseň, obrázek z Paříže neb i Londýna atd.! Věcí *příliš* dlouhou nebylo by nám ovšem v nynější čas poslouženo. Čtenářstvo české je demoralizováno a nesnese na dlouho rozpředených věcí. Musíme zatáhnout všemi silami, jichž kloudných je u nás pohříchu tak málo. A kde jsou všichni při jednom provaze, zajisté se nám neodcizíš. Odměna ovšem není skvělá, honorár je vyměřen jen na 20 zl r. č. za arch; nemůžem ale sáhnout výš, neboť je ještě méně obecenstva než čtenářstva. Čekáme brzké odpovědi, v níž může snad již být udáno, čím nejdřív přispěješ.

Slyšel jsem, že hodláš se přestěhovat do Prahy. To by byl ovšem trumf pro nás, a prosím, abys k tomu pracoval. Myslím, že by se nyní podařilo.

Pozdravuj svou milou rodinu a vyříd' Chodzkovi a Légerovi mou úctu.

Tvůj

J. Neruda

117.

[Před 8. listopadem 1865]

Milý Josefe!

Tvůj list mne valně nepotěšil. Vidím, že jsi právě tak rozmrzen, — což ale mnohem horší, že též právě tak unaven jako já. Ano, začali jsme hory válet a vidíme, že musíme po nádenicku hroudy dřívě rozkopávat. Věř mně, že bych sobě někdy zoufal, pro nedostatek všeliký, hlavně ale pro nedostatek možnosti, abych se literárně tak rozvinul, jak bych za příznivějšího slunce zajisté učiniti s to byl. Vždyť vidím již, že neučiním ani desátý díl toho za celý život, co jsem sobě zpočátku pro jediné desítiletí určil! Jedinou útěchou je nám myšlenka bohužel až příliš idealistická, že pracujem snad alespoň pro ty, kteří přijdou po nás a jichž talent se snad bude moci *plně* rozvinout. Nezdá se, pravdou je ale přec, že kdo u nás tisíce fejetonů

napsat musil, kdo musil rozplýtvat myšlenky nejlepší, a to vždy tenkrát, kdy měl nejméně chuti ku tvoření, kdo musil z neourodné u nás sociální a duševní půdy vynucovat tisícové ty články, aby obecnstvo alespoň při chuti ku čtení udržel, má právo pak na jistou unavenost. A k tomu ta odměna efemérního uznání, zápasícího vždy ještě s jizlivostí příliš blízko bydlících sousedů, a k odměně té duševní zas ta odměna finanční, která by člověku ani nedovolila se najíst a dva kabáty nosit, kdyby se nepřivydlužil s tím bídným vědomím, že platit zajisté chce, že upřímně chce, že ale snad moci nebude. A pak — jsme zralí již mužové, v ideálnost věříme jen o půlnoci v tichém okamžiku svém, neboť známe svět, že by se nám vysmál, vysmát by se musil — vždyť bychom my se také smáli jiným, že jsou nepraktičtí i tam, kde celý svět je již praktičnosti učil! Jsme zralí mužové, kteří vidí, že budoucnost jejich bude ještě horší než minulost, že jim přinese snad ponížení, bídu — Eh to je ošklivé myšlení, muže nehodné, pedantické, vid', není ale pomoci! Klepejme dál, jak můžem! — — —

Z navržených Tebou článků musím Tě žádat především za „přehled pařížských pimprláckých frajšpásů“, pak za nějaké obrazy *sociálního* života pařížského. Také divadelní zprávy pařížské jsou vítány. Podotýkám jen, že každá věc *má* býti v sobě zakulacena, umělecky urovnána; naše Květy, jichž jméno se Ti nelíbí, musí zcela z obyčejné cesty žurnalistické sejíti.

Ano, poslouchej! Přijde do Prahy Dumas père, aby předčítal; nemohl bys mně pro fejeton sdělit o tom a o něm některé pikantní jednotlivosti?

Slyším, že zadáváš již o návrat do vlasti; srdečně se těšíme všichni a přejem Ti zdaru!

Pozdravuj svou milou rodinu, pozdravuj Besedu, Chodzka i tu starou Lacour!

Tvůj

J. Neruda

Milý Josko.

Psals sice a za „Palečka“ jsem Ti vděčen; ale o dalším se nezmiňuješ. Jakž bude s povídkou?

Pozdravuj!

J. Neruda

Milý Josefe!

Ani bys neuvěřil, jaká je práce. Ty to zajisté nevidíš na Květech, co stojí potu; vypadají dost solidně a bohatě — pan-ská chudoba! Nikdo nic nepracuje, pod nehtem jim to musíš vyškřabat. O novely, o původní dobré básně strašná nouze! Radostí jsem v myšlénkách vyskočil, když jsi mně psal, že pracuješ na novele a na baladě. Zdá se ale, že budeš potřebovat více času k tomu. Prosím Tě, jen co nejdřív, ať neuvíznem, ať není práce skoro obrovská zcela daremna. Dovedu-li Květy udržet a k slávě přivést, jsem duplitánem.

A to obecenstvo! To smíšené ze všech kast a náhledů obecenstvo! Jednomu je tam mnoho básní, druhému málo, jeden by chtěl víc filosofie a druhému je to tuze „indické“, jeden by povídky historické, druhý jim nadává, jeden chce *původní* cestopisy z Austrálie, druhý se ptá, proč nemají Květy zprávu o tom krokodýlu, který v hannoveránské menažérii chcíp, on prý takové věci tuze rád čte! —! Proto jen zůstávají například „Rukopisy Amborského“, kteréž se mně ostatně líbí, ležet, že by se mně řeklo: Samá Paříž a nic než Paříž. Tento týden tam ostatně truc na truc vpálím přece již „Vstup a charakteristiku Paříže“.

Kvůli všem těm, kteří původní práce nepovažují za nic,

„mozaiku à la Bohemie“ ale za všechno, počnem od 15. února vydávati zvláštní přílohu ku Květům, nazvanou Česká včela, v níž budou notice literární, umělecké, cestopisné, přírodopisné atd. atd. Vidíš, že budem mít pro Tvou směs mnoho místa! Prosím Tě tedy za ni, zvláště za takovou, kterou ve zdejších a německých listech najíti nelze. Novelu, baládu, směs!

Pozdravuj mně svou choť a Chodzka!

Tvůj

J. Neruda

120.

[Před 14. březnem 1866]

Milý Josefe.

O peněžních poměrech nemohu Ti ovšem nic psát, jsou to věci, které se výhradně jen Julia týkají, a jsem co nejupřímněji přesvědčen i mám osobní toho důkazy, že učiní, seč jest. Jsme ale všichni v bryndách a my nenakladatelé nemůžem ničeho učinit, třeba bychom zajisté rádi. Doufám pevně, že se nám podaří pro sebe i pro Tebe alespoň ve Květech stánek utvořit pevný; časopis ten získá co den více půdy, nepopustíme-li v píli, přivedem jej poměrně vysoko. Prozatím je ale, jak praveno, brynda všeobecná, ve které já sám sedím hloub než kdykoliv jindy.

Tedy by se jednalo jen o pilné otiskování zasílaných Tebou článků, vid'!? Veleochotně, avšak obecenstvo je divné a ihned žaluje na jednostrannost, jakmile je Paříž *stálou* rubrikou. Jakkoliv tedy nenechám nic ležet, co nám zašleš, musím přece rozpočítávat, kdy se nám to hodí, a — tím bohužel neodpovídám arcit Tvým přáním. „Rukopisy Amborského“ (v němž konečně poznávám přec jen zase Tebe) byly velevítány a líbily se všeobecně. Zítřejší číslo Květů již v nich pokračuje. „Le lion

amoureux“ nemohl být proto otištěn, že tento týden je příloha Včela, v níž až dost a dost divadla a pařížského repertoáru, — byla by tedy zase jednostrannost. „Marionety“ jsou bon a vytisknou se! „Komárno“ přijde na řadu po sněmě, nyní není věru místa ve fejetonu Národních.

Politické dopisy nemají taktéž nyní místa, o čemž Ti ostatně Julius sám zprávu dá. „Směs“ také nenalezá prostory; nebyla ale také, upřímně řečeno, posud tak sestavována, aby nám zcela vyhověla. Do Národních potřebujem smíšených věcí takých, které jsou *nám v Praze nepřístupny*. Jakou směs potřebuju pro Včelu, vidíš a poznáváš z čísel.

O „pověsti z okolí Bláníka“ nepíšu rád. Vidíš, hochu, ta se nepovedla; není jasna, není plastická. Kdybych ji vytisk, uškodil bych Ti, a tomu nemohu připustit. Je to úsudek i můj i Hálkův. Jsme přesvědčeni, že nahradíš něčím jiným; především bych Tě prosil, abys hleděl být zastoupen v ukázkách z nové lyriky, jaké podáváme.

A pak, nějakou kapitální noveletu! Čím bujnější, tím vítanější!

Své milé ženušce řekni, že mne dopis její velmi potěšil a že v pravý čas sobě o něm promluvíme.

Pozdravujem Tě všichni srdečně.

Tvůj

J. Neruda

121.

[Po 5. dubnu 1866]

Milý kamaráde!

Když tak nežurnalisticky smýšlíš o našem obecnstvu! Ty sobě myslíš, že co dobrého, může být taky dlouhé, a obecnstvo zatím je všeho hned syto a nejráděj by jen samé telegramy. Tu pak přijdeš ovšem ve věčné kolize svých snů, svých ná-

hledů, svého očekávání — se skutečností; tu sobě naříkáš, že člověk Ti na spisovatelské dráze Tvé nevyhovuje, a ten člověk, na kterého žaluješ, vidí k svému omrzení, že Ti také v budoucnosti leckdy nebude moci vyhověti a že stále ho budeš mít za skrytého jakéhos nepřitele. Není nic platno, příteli: jen tenkrát dostanem obecenstvo tam, kam *my* chcem, když alespoň některým choutkám jeho neškodnějším zahovíme. Jednou takovou choutkou je záliba obecenstva v článkách jen krátkých. Proti tomu nelze bojovat, i *Slowacki* Tvůj v zápasu tom musil padnout. Ovšem — kdybychom *pro sebe* časopis vydávali! Tak ale nemáme groše na libůstky a připlácení, a chcem-li působit a časopis lidu dát, musíme mít o něco víc abonentů než spisovatelů. Dlouhá a zajisté mrzutá ta předmluva není bezúčelna, jak si asi sám myslíš již, chceť krátce říci, že také „Marionety“ musím na čas alespoň dvou měsíců poodložit. Pak je dám pod titulem „Dodatek k pojednání“ — atd., a když to bude mít nový titul, bude již dobře. Dle toho zříd sobě „Commedii dell'arte“ také. Prosím Tě proboha, copak je to „Guignole“? Prohlídl jsem všechny možné slovníky učené a neučené a nevím, jak možno o nějakém Guignolu psát! Ten článkuček o výstavě mohl by být leda do Včely, nanejvýš na 1¹/₂ petitového sloupce, a prosil bych Tě zaň v rozměrech těch. Měj se dobře, mne rád a piš raděj novelu než Guignola.

Tvůj

J. Neruda

122. Anně Fričové Kavalírové

[Před 8. únorem 1867]

Velevážená přítelkyně!

Zajisté že se divíte tomu, že na důmyslný list svůj neobdržíte odpovědi. Příčina je velmi, velmi jednoduchá. Čekal jsem zkrátka na druhou přednášku Sabinovu, která posud

nebyla a nejspíš již také nebude. A první přednáška — vždyť to znáte, jak umí Sabina mnohé odfleknot; tiskem by alespoň přednáška neprospěla tak ani jak přednesem. Tím je věc rozluštěna a pěkný návrh Váš musíme zůstatvit příležitosti jiné, nejlíp ale době, kdy Umělecká beseda peněžitě se zcela vzpamatuje.

Nevěřili byste, jaká hmotná i duševní mizérie tíží zde všechno! Vždyť vidíte přec na vlastní mé osobě, jenž jsem přec energičtější jiných a nějakou tu živější jiskru bych zajisté vyloudil, kdyby se vůbec vyloudit mohla, že jsem poukázán k pouhému nádenictví. Po léta již nikdo nic netiskne, protože nikdo nic nekupuje, ale *pranic*. Vyjde kniha a prodá se v nejpriznivějším případě *padesát* exemplárů. Vychází jediný beletristický časopis, naše Květy, a má *značnou* ztrátu. Kde má být život spisovatelský! Jsem rozmrzen, duševně i kapesně chud, jak jsem nikdy nebyl. Přece myslím, že bude líp, hledím se připravit. Dožiju-li toho, bude-li vůbec nějaká ještě svěžest v člověku, až se poměry změní!

Josef sobě to vše myslí jinak a nemohu se mu divit. Kdyby byl zde, byl by mnohem nešťastnější, než je v cizině. Rád bych mu vyhověl, nemohu ale vyhovět ani sobě. Jen kdyby nestonal stálou myšlénkou, že se mu děje vše schválně. Jeho „Komédie“ přijde na řadu, jakmile to vůbec *možno* bude; kdyby seděl na mém místě, nebyl by ji mohl také posud vytisknout. Rád bych byl, kdyby nahlídl, že z všeobecného toho fretování nemůže být žádná výmínka; kdyby byla možna výmínka jediná, nebylo by toho fretování vůbec. On přece ví, že jsem upřímný tak, jak by rozumný člověk ani neměl být, a přec nevěří ani mně.

Pročpak mně asi nepíše slibovanou novelu?! Věřím, že je jinak činný, ale mým podnikům literárním je činnosti jeho třeba jako soli očím.

Podejte mu za mne ruku a zulíbejte své děti. Možno, že za doby výstavy přec je, alespoň nakrátko, spatřím.

Váš oddaný

J. Neruda

Milý Josefe!

Rád bych Tvé čelo viděl, jak se teď na rusomanii kaboní; trochu bychom se kabonili spolu, trochu bychom se hádali jako vždy. Ale nešť! Posílám Ti svého kamaráda, kněhkupce Dattla, aby Ti tak trochu řekl, co *my* myslíme, a třeba-li, trochu se také s Tebou pohádal, čehož ostatně při své pranekupecké dobrotě ani schopen není. Sved' ho brzy s mladým Šemberou, s kterým se dobře znají; slyšímť, že Šembera předevcírem odjel z Vídně na Paříž.

Moje sebrané básně vyjdou letos ještě u Grégra; ihned Ti pošlu exempláry pro choť Tvou, pro Chodzka a Besedu.

Měj se dobře!

Tvůj

J. Neruda

Můj milý!

Velice jsi mne svým listem zarmoutil. Věděl jsem, že se Ti sice nevede skvěle, ale nevěděl jsem, že přímo zle.

Musím Ti ovšem tak upřímně odpovědět, jak upřímně jsi Ty psal mně. Znáš snad poměry české tak dalece, že víš, z čistě literární činnosti že právě nyní není lze u nás žít. Nakladatelé — mimo školní knihy — skoro praničeho nevydávají, protože se skoro pranic nekupuje. Nešťastná pasívní politika obestřela vše a vše nechutí, leností takřka olověnou. *Snad* by bylo možno pomocí redigování nějakého beletristického listu nebo tak nějak sobě získat alespoň nějakou hmotnou půdu, ale k tomu bys musil být předně v Praze a pak znát podrobně směr našeho čtenářstva nynějšího, jehož bys ovšem brzy poznal.

S vydáváním spisů bude to mít obtíže, avšak něco se udělat dá přec. Dramata tisknou nakladatelé jen taková, která se také ochotníky bez převelkých obtíží provozovati mohou; jiných netisknou, opět proto, že jich neprodají (Guldenerovy Sofonisby prodáno as — 150 exemplárů!). Nejspíš tedy ještě by *ted'* odbyl Tůma Tvé překlady, a řekl mně, že vyjednává. Ať nelení!

Nejspíš by se odbyl výbor Tvých povídek a básní. Tůma řekl, že mluvil s Kobrovou, že ale posud nedostal odpovědi. Promluvil jsem tedy se Zákrejsem, jenž pro Kobrovou rediguje Národní bibliotéku. Ten mne ubezpečil, že Ti již před mnohými nedělními dalo zvěst nakladatelstvo, že by do Národní bibliotéky vzalo dva svazky Tvé, jeden povídek, druhý básní, žes jim ale ani neodpověděl. Nevím, proč jsi neodpověděl. Myslím, že by se dali pohnout, aby po prvních dvou vzali pak ještě dva, o trochu reklamy, bez níž obecenstvo zůstává nevšímavé, by se dalo postarat. Máš psát přímo odpověď nakladatelstvu a připoj lístek k Zákrejsovi.

Manfréda vytisknem. Pracoval jsem u Eduarda k tomu, aby Ti poslal peníze napřed. Mnoho to ovšem nevydá a arch se honoruje jen *šestnácti* zlatými. Avšak Eduard ani slyšet nechce; nedivím se, nemá. Po vytištění ovšem bych na něho uhodil, aby Ti hned peníze zaslal, a myslím, že vytisknem to hned po Novém roce, Schulz mně to alespoň slíbil a Schulz je tu všemohoucí.

Tak vidíš: málo Ti dávám potěchy. Nechci Tě ani do budoucnosti těšit nějakým laciným „snad“! Také Tě ani nechci potěšit vylíčením poměrů *svých*, věru málo půvabných, — ač by byly pro Tebe poučny. Buď ubezpečen, že cokoli bude možno, učiním; ale spěchám, abych Ti odpověděl hned, třeba jsem posud učinit mohl pramálo.

Jsem se srdečným pozdravem Tvůj soucitný

J. Neruda.

Můj milý!

Rozumí se samo sebou, že NL uveřejní Tvoje provolání. Ostatně jsem dle patrné vůle Tvé ukázal list Tvůj Juliovi a on vyslovil se ihned ve smyslu mém.

Ale — ale — jen abys, upřímně řečeno, nedoznal *teď* zklamání ze strany obecnstva. Sdělíme, doporučíme, přec je možno, že subskripce nedopadne nijak. A to by Tě pak asi na dlouho deprimovalo. Myslím, že už jsem Ti jednou řekl, jaká je teď ochablost u nás; od toho času ale pramálo se změnilo ve směr lepší. Podobá se však, žes sobě věc umínil; nechci tedy déle zrazovat, abys nemyslil, že stojím snad Tvému úspěchu v cestě. Možno je arci všechno, i to, že při svém skutečném proklubávání se národ najednou se vzchopí a subskripci Tvou rázně podepře. Lumíru se skutečně teď už daří o něco líp, rovněž Světozoru, Osvětě atd.

Manfréd přijde teď již brzy na řadu. Není peněz na honoráry a tisk posledních děl váznul. Byl bych Ti hned odepsal, ale očekával jsem Schulze, jenž má tisk Poezie na starosti. Je však někde venku.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

J. Neruda

Můj milý!

Ty se ukrutně mýlíš! Že se vyhýbám právě Tvému formálnímu děkování se a že by mně při tom bylo, jako by mne někdo pomalu opíkal, no toť přirozeno.

Když ale někdo čeká dole u schodů divadelních, to myslím
znamená, že už čeká na „někoho“ a každý třetí, třeba přítel,
že je při tom právě už „třetí“, — ne?

Se srdečným pozdravem

Tvůj

JNd

127.

20/2 80

Můj milý!

Rač tedy ihned mně dle laskavého slibu upravit ty auto-
grafy, věc již spěchá!

Dále mi ale napíšeš ještě něco sám.

A sice chci od Tebe buď

- a) baladu historickou (baladně stlačenou, ne malé epos) —
nebo
- b) píseň sociálního motivu, zapěnou tak z plných prsou,
— nebo konečně
- c) epigram — politický, společenský, literární, jakýkoli,
jen když perný.

Nejraděj bych b+c.

Dokdy rukopisy se zasílají, víš. Mně rač ale dát co možná
hned — nebo alespoň co možná brzy — předběžnou slibnou
zprávu.

Jsem Tvůj ochotný

Jan Neruda.

Můj milý!

Máš vzít na tu pauzu zcela *bílý, hladký* papír a hodně *černý* ingoust. Kvůli fotografii.

Tak mně uložili páni výtvarníci.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

J. Neruda

Můj milý!

Výtvarníci už hartusí.

Chtějí mít aspoň něco, aby to zkusili.

Prosím, přispiš věc, jak možná, ať ji máme s krku.

Tvůj

J. Neruda

Můj milý!

Tak vidíš: byls u mne a já ve své codenní ranní, žaludečným katarem prošpikované situaci zapomněl Ti dát Tvou báseň, kterou Pawikowski poslal zpět, žádaje Tě za jinou. Že prý je politická situace taková, že by mu jí v Dioskurách teď ani neotiskli. A že prý musí být všechno bez národní příchuti.

Tak tedy mu pošli něco jiného.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

J. Neruda

Můj milý!

Dnes stojí v Politik, že má se jednat se mnou stran dramaturgství. Rozumí se samo sebou, že jsem nekandidoval, nikým se kandidovat *nedal*, a místa toho také bych nepřijal. O čemž ostatně — doufám — jsi beztoho přesvědčen.

Prokážeš mi službu, budeš-li moci způsobit, aby se se mnou ani nejednalo.

Tvůj

J. Neruda

Můj milý!

Pro případ, že bys náhodou Šemberovi zrovna teď psal!
Byl v Praze (celou *půl hodiny*) a dává Tě pozdravovat. Já ale zapomněl, ač jsem Tě už 2× viděl.

Tvůj

JNd

Můj milý!

Děkuju Ti za vzornou lásku Tvou!
Moment, kdy jsi položil první růži před obraz mé matky, nezapomenu nikdy!

Cele Tvůj

Neruda

Milý Josefe!

Tedy přece bude ten „N. večírek“! Já nevím, ale tohleto oslavování živých sahá na mne ledovou rukou. „Oslavenci“ je při takové příležitosti asi vždycky jako telecí pečení v troubě: potí se na všechny strany.

Nu — není pomoci. Osobně při tom nebudu, nemohu ani být. Prosím tedy Tebe, zastaň mne. Je-li třeba nějaké krátké řeči, „udělej“ ji; je-li přípitku třeba, připij. Učiň to pro starého a věř že věrného kamaráda.

Jen aby nepřišla žádná deputace! Já neumím s deputacemi mluvit a neumím řečnit a nic podobného.

Tedy prosím.

Se srdečným pozdravem

Tvůj

Neruda

Milý příteli!

Jste teď pospolu, bavíte se srdečně a vzpomínáte si také na mne.

Bohužel že mně není popřáno, abych dlel mezi Vámi a potěšil se a osvěžil. V dobu, kdy pospolu zasedáte, poutá mne mé zdraví na domácnost tichou.

Přál bych sobě, abych žil ještě třicet let a mohl úsilovnou prací dokázat, že jsem vzpomínek Vašich laskavých hoden.

Pozdrav všechny přítomné ve jménu mém co nejsrdečněji, z plné duše! Prosím Tě snažně za to!

Tvůj

Neruda

136.

[Před 23. lednem 1887?]

Můj milý!

Lhostejno, zda napřed nebo nazad. Učiň to zajímavé a dáme
ihned, *kde bude místa*. Také na délce nezáleží.

Tvůj

Neruda

137.

[Listopad 1887?]

Na památku!

Neruda

138.

[K 1. lednu 1890]

JAN NERUDA

p. š.